

Ludwig Baka

Kiadja a csász. és kir. 65.
gy e. özvegy- és árva alapja
javára.

MEGJELENIK
MINDEN HÓ 1-én ÉS 15-én.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	10.	kor.
Fél évre	5.	
Negyed évre	2.50	
Egyes szám ára	.40	„

VEZÉR ÉS KATONA.

Írta v. **Möller Károly** alezredes, ezredparancsnok.

Tábori posta 618, — 1918. ápr. 2.

Ideális állapot ott uralkodik, ahol a csapaton belül a szigorú és fejelemet ki nem záró patriarchális viszony áll fenn. A vezérnek katonáival szemben az atya szerepét kell betöltenie. A katonának éreznie kell, hogy megbecsülik, hogy gondoskodnak róla, hogy ápolják és emberségesen bánnak vele, tudnia kell azt, hogy életét ok nélkül nem fogják feláldozni. Ezt a gondoskodást azután a katonák saját jószántából igyekeznek meghálálni — eltekintve a szabályzatok kényszerítő erejétől — a feltétlen engedelmességgel, a kötelességek végső lehelletig teljesítésével és a törhetetlen hűséggel. Boldog az a csapat, ahol a vezér és katonák között ilyen viszony áll fenn! Ezt a viszonyt semmiféle intézmény nem pótolhatja megfelelően.

Mint ahogy egyetlen emberi intézmény sem tökéletes, ez a viszony is csak félig-meddig valósítható meg, egyrészt mert nem minden vezér lehet szívből embereinek atyja és nem minden alantós parancsnok képes erre az álláspontra helyezkedni, különösen ha a kellő akaratérő is hiányzik belőle, — másrészt mert nem minden katonák viselkedik gyermeki odaadással vezére

iránt és nem mindenikben van elegendő jóakarát, hogy az ideális állapot megteremtésében közreműködjen.

Mindkét félnek arra kell törekednie, hogy az ideális állapotot minél jobban megközelítsük és minél kisebb mértékben kelljen a kényszerre alkalmaznunk, amely különösen a kritikus pillanatokban sohasem hozza közelebb a katonát bizalom tekintetében — vezetőjéhez. És itt mindjárt meg kell jegyezni, hogy olyan vezetők, akik tekintélyüket a kényszerre alapítják, akik füttyülnek tisztjeik és legénységük szeretetére, bizalmára és szívből jövő hűségére — mert azt hiszik, hogy enélkül is boldogulhatnak, — ma sokkal kevésbé alkalmasak a vezetői szerepre, mint valaha. Az ilyen vezérek keressenek más pályát, valami olyat, ahol minél kevesebb ember függ tőlük.

A „patriarchális viszonyt“ azonban nem szabad a régi jó idők polgárőrségének idillikus berendezésével összetéveszteni. Az ember-nevelésről egy csapat sem tekinthet el. Sőt minden csapatban lakozzék annyi becsületérzés, hogy úgy befelé, mint kifelé igyekezzenek a szigorúan fegyelmezett és a legmagasabb fokig katonás csapat mintaképéül szol-

gálni. A fegyelmezettség a tökéletes harcoló csapat gerince. Hogy a szeretettel vezetett csapatban a fegyelem összehasonlíthatatlanul könnyebben megteremthető és ébrentartható és hogy ez a fegyelem bensőségesebb, őszintébb és becsületesebb alapokon nyugvó, — az senki előtt nem lehet kérdéses, aki a lélek törvényeivel foglalkozott.

Miben áll a vezér gondoskodása katonái felől? Mindabban, amit a gondos atya megtesz gyermekével szemben — természetesen a katonai viszonyokhoz és a háború súlyos követelményeihez alkalmazva. Ebben az irányban minél többet kell tenni és soha kevesebbet! Ha a bölcs vezér gondoskodási lehetőségeit ténykedésekben óhajtjuk megjelölni, a következő feladatokra kell elsősorban rámutatnunk:

Élelmesés: Katonáink nagyobb részt fiatalok, szervezetük még a fejlődés stádiumában van, dolgoznak, harcolnak, sokat tartózkodnak a friss levegőn s épen ezért bőséges táplálékra van szükségük. A háború első két esztendejében volt is élelem bőven, néha még több, mint kellett volna. Mióta azonban a mögöttes országrészekben a szükség felütötte fejét és ez a szükség egyre nagyobb arányokat ölt, amióta

a lakosság nagy része kénytelen kétségbeesetten szükre huzni a nadrágszíját, azóta a hadrakelt sereg-
nél is megcsappantak az adagok. Ez azonban nem is lehet máskép, ha ki akarunk tartani a győzelemig, ami pedig minden *becsületes* magyar ember őszinte kívánsága. A hadsereg élelmezése a husból, lisztből és egyéb élelmi cikkekből óriási mennyiségeket igényel, amit a leszállított adagok mellett sem könnyű előteremteni és biztosítani. De előteremtik mégis, amennyire már lehet s nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a polgári lakosság főleg azért vetette alá magát a nélkülözéseknek, hogy a harctéren küzdő katonai hiányt lehetőleg ne szenvedjen. Ezt minden egyes bakának tudnia kell! A tiszték kötelessége a való helyzetet a legénység előtt feltárni, hogy esetleges nélkülözések felett férfiasan napirendre térjen.

A vezér azonban saját hatáskörében mindent kövessen el, hogy katonáinak a mindenkori élelmezési viszonyok között az elérhető legjobb élelmezést biztosítsa.

A gondoskodásnak ebben az irányban sohasem lehet eleget tenni. Az ezredparancsnokság részesítse a legmesszebbmenő támo-

gatásban élelmezési tisztjét, minden lehető és megengedhető uton-módon. A zászlóalj-, század- és szakasparancsnokok tartoznak gondoskodni arról, hogy az ezredparancsnokság által kiadott élelem-adagok célszerűen elkészítve, hiány nélkül jussanak az emberekhez. Bátran állíthatom, hogy élelmezési tekintetben a 65 gyalogezred nem marad a legjobban élelmezett ezredék mögött. Elég rámutatnom nagy teljesítő képességű husfüstöldénkre és arra a kolbász-mennyiségre, amit naponként előállít amelyet aztán élelmi pótlékként adunk ki a legénységnek. Sajnos a kenyér-ellátás terén nem tehet semmit az ezredparancsnokság, mert a szükre szabott adagokon kívül semmit be nem szerezhet.

Egészségügy E téren mindenféle állásban levő vezetőnek szem előtt kell tartania a fürdőről, tetűtlenítőről és lehetőleg jó szállásokról való gondoskodást. Gondoskodni kell továbbá a lövészarók-szolgálatban levők felváltásáról, üdülotelepekről és más hasonló intézményekről. Az ember nem pusztán „anyag”, hanem drága kincs, a nemzet féltett kincse.

Szabadságolás E tekintetben ne legyen a vezető szűkkeblű és ki-

csinyes és ne rettegjen a felelősség-
érettől. A tiszték és a legénység
annyiszor menjenek szabadságra, a
mennyiszor csak lehetséges. Az ide-
geknek pihenésre van szükségük, a
szív hozzátartozók után vágyódik,
a test pihenni akar. Az embernek
le kell vetkőznie, amit a lövés-
zarókban hetekig, néha pedig hóna-
pokig sem tehet meg. Egészen ter-
mészetes, hogy a hanyag és külö-
nösen a későn bevonuló emberek-
kel szemben a jó, szorgalmas és
hosszu időn át harctéren szolgáló-
kat előnyben kell részesíteni.

Ezredünkben a szabadságolást a lehető legszélesebb alapon és leg-
liberalisabban kezelik. A tiszték
már 4 hónap után, a legénység
pedig hála a gyakorlatban be-
vált előrelátó módszernek — már
5-6 hónap után, néha még előbb
megy szabadságra. Minden vezető-
nek arra kell törekednie, hogy ezt
a jó állapotot fenntartsa.

Mint ahogy ujja utunk a kis-
gyerekeknek, ha rosszat csinál, úgy
meg kell akadályozni minden alan-
tas parancsnoknak, aki jól ismeri
embereit, mert állandóan foglalkozik
velük, hogy valaki jogtalanul
szabadságot kicsaljjon. Sajnos van-
nak olyan emberek és az emberek
hozzátartozói, akik becsstelen fogá-

T A R C A.

Három közlemény

a Strypa menti első hatvanötös tábori ujságból. A három gyönyörű közlemény megrázó tragédiává alakult. Az Élet maga irta és a valóságban eljátszotta. Hőse a küzdelemben elesett. A nézők szemében pedig még ma sem száradtak fel a könnycseppek, amik az utolsó felvonás végén peregve utat törtek.

I.

Emlékezzünk.

Ott a Strypa mentén áll a magyar baka. A mi fiunk, a mi gyermekünk. Éles, okos szeme a hidegtől könnybe borult. A parancs, amelyet kapott: „Hazádat véd és jól jegyezd meg, hogy az hol te állasz nem áll más, az a darab föld, amelyet meg kell védelmezned, a miénk, a tied, feleségedé, gyerme-

kedé, szülőidé, edes mindnyájunké. Bánatodban és keservedben fordulj a mindenható és mindentudó Istenhez, ő bizonyára meg fog segíteni.” Rövid és katonás parancs. És mégis benne van minden. Egy ut a bölcsőtől a sirig.

Gyors egymásután pereg le minden. Az édes gyermekkor, pillangó, labda, kifutó, diákévek, rózsák, szerelem, matura, diploma, feleség, gyermekek, szülők, jóbarátok, ismerősök.

A kipirult gyermek arca könnybe borul. Első gondja, hogy haza megy-e karácsony napjára? Vársz-e édes szülém, hú vagy-e még Julcsa? avagy talán mást boldogíttasz már? Nem akarom hinni. Végzünk a muszkával, tudom nem sokára, akkor haza megyek és elveszlek téged. Misézik majd a pap, igen nagy mise lesz, mellemen is talán ott lesz majd a kereszt, és ha fél-lábbal is, és ha fél karral is, oh én akkor igen, igen boldog leszek.

Jön a történelem. A könnyező arcu gyermek előtt gyorsan száguldoznak, suhannak el az 1848—49-iki

események. Kisértő árnyak. A félelem csak pillanatig tart. Igen ő is hős akar lenni! És elfelejti, hogy már most is az. Meg akar halni a hazáért, de nem engedi a sors. A szülők imája használt.

Nem, nem édes gyermekem neked nem szabad meghalnod, hanem nemzetiszínű pántlikával, rózsákkal borított uton, kipirult arccal, melleden a vitézségi éremmel kell vissza-kerülnöd, az édes szülői hajlékba, hogy te, én, s mindnyájan boldogok lehessünk.

Ott a Strypa parton elmélázok néha. Idegen nekem a folyó, a habok csobogását sem értem. Vissza kíváncszom a nagy magyar alföldre, beszélni a szöke Tiszával.

S ott lenn a „Dekung“-ban felhangzik a nóta. Csak úgy egyszerűen, mintha otthon volnánk, úgy kommandó nélkül, ámde igaz szívből, s éneklő mindenki igaz áhitattal. Hálát rebeg ajka, amikor azt fujja „Isten áld meg a magyart...”

Ott a Strypa parton, ahol bünei-ért mindenki megszenved, önön-magába. Sarjad a testvéri szeretet.

sok alkalmazásától nem igen riadnak vissza

Kitüntetések: Minden becsületes katonának jogában áll, hogy otthon a mellere üssön: „Lássátok, é meg tettem a kötelességemet.“ Aki ezt nem látja be s aki a katonát a legjogosabb örömétől megfosztja, hogy értékét külsőleg is mutathassa, az nem jó vezető, legfeljebb csak „parancsnok“ s különösen elítélendők azok, akik elsősorban a saját mellüket nézik, mielőtt még alárendeltjeik dekorálására gondolnának.

Az irigység a legrutabb emberi hibák egyike, az ellenkezője pedig a legszebb erény. Én mindig szem előtt tartottam, hogy a kitüntetés kérdésében az utóbbi mondja ki a döntő szót és örülök, hogy alantasaim elvemet megértették. Kitüntetés dolgában nem kicsinyeskedhetik az ember. Mert nem elég az, hogy valakit nagyrabecsülünk, az érdemes embereken csak úgy keresztülugrunk, vagy figyelembe sem vesszük, mert ezekből lesznek aztán a legközömbösebb emberek. Természetesen a kitüntetések nem szabad értéktelennek tenni azáltal, hogy valakire tulsokat aggatunk. Ebben a tekintetben az ezredparancsnokság mindig egy bizo-

nyos kiegyenlítésre törekedett, úgy, hogy ez a kiegyenlítés egy központon történjen. Hogy az ember milyen értéket tulajdonít a kitüntetéseknek es mennyire megbecsülnek érzi magát általa, bizonyítja a Károly-csapatkereszt, amellyel legfőbb hadurunk a front katonáinak igen nagy örömet szerzett. Gyakran hallottam kifejezni azt a kívánságot, amely egyúttal a csapatkereszt becsét is jelzi, a csapat által: „Szép dolog volna mondották ha a Károly-csapatkeresztet kihívóan lehetne viselni, másképp mint a többi kitüntetések, valahogy úgy, amint a németek hordják a vaskeresztet, hadd vegye észre mindenki rögtön, hogy tűzben voltam.“

A bakáknak ez a kívánsága valóban sok alappal bír, ép úgy mint a magyar csapatoknál felkarolt kérdés: nem lehetne-e a Szent István rendet a hadiékítménnyel és kardokkal felruházni s ilyen módon a harcoló csapat magyartiszteji részére egy nemzeti érdemtrendet alapítani. Mindenesetre többre kell becsülni ama tiszték és legénységi állománybeliek fegyvertényét, akik hosszabb időn át állandóan a harc-téren tartózkodnak, mint azokét, akik csak rövid ideig és megszakításokkal tartoznak a harcoló csapathoz.

Elöléptetés: A sarzsíknak igazságon és emberismereten nyugvó kiválasztására felesleges különösen rámutatnom. Az előléptetési jog értékes eszköz a vezető kezében és gondosan ápolandó. Helyes kezelés mellett felébreszti a szolgálati örömeit, a becsvágyat, ellenkező esetben pedig lehangoltságot és nemtörődömséget okoz s erősen aláássa a bizalmat.

Esredszellem: Az ezred egy család közös névvel és közös hagyományokkal. A jó családok rendszerint büszkék történetükre és nevükre s mindent elkövetnek, hogy multjukhoz méltóan gyarapítsák hirnévüket. Így kell tennie az ezred-családnak is. Mikép én mint parancsnok folyton csak arra gondolok, hogy az ezred becsületét fejlesszem, hogy az ezred értékét emeljem és minden intézkedéseimnél megfontolom: hogy milyen hatással lesz az ezredre? használ-e az ezrednek?; mikép én mindig és mindenütt csak az ezred előnyét nézem és sohasem gondolok arra, hogy személyes beavatkozásom a család érdekében esetleg „ártani fog“ nekem, — úgy az ezred minden hozzátartozójának, tisztnek és közkatonának, öregnek és fiatalnak egyaránt minden cse-

Könnyezve állunk meg egy-egy sírdomb mellett s megnézzük a táblát, vajjon kit rejteget az országot mellett, ahol vére elfolyt, igen ott fekszik ő szép gondozott sírban. Egyszerű fakereszt, fenyőgalykoszoru, itt-ott gyászfény és fonynyadó virágok.

És ahogy elmegyünk a néma sír mellett, mindig: „Emlékezzünk“

Keleti harctér, 916. dec. 8.

Bánszky János
t. hadnagy

II.

Gyermekeimnek.

Édes egy jó apám! Meséljen még egyet. De ne Hófeherkéről, hanem a háborúról. Azt a Hófeherkét már könyv nélkül tudom. Édes egy jó apám a muszkáról és a kis muszka lőről tessék mesélni. Ugye lesz nekem is egy kis muszka lovam?

Édes kis gyermekeim! kezdődik a mese hol volt hol nem volt a cicának szarva

volt. Ugyan ne nevesse hát kedves Bözsi lányom, mert hát mégis úgy volt. Az orosz medvének sok a katonája.

Ugyan édes apám, hogy lehetséges az, hogy egy medvének is legyen katonája? Milyen az a medve, látta-e már apám?

A medvét nem láttam, de a katonáját azt egy párszor löttem Bolondos egy jószág. Láttál-e már nyulat?

— Láttam édes apám! Hiszen tetszett hozni, ugy vasárnaponként, amikor vadászott, hát már nem emlékszik?

Emlékezem leányom. Folytassuk a mesét. Ugye félsz előre, hogy boszorkány is lesz?

— Nem én édes apám! Nem fáj a karja? Szólok anyukanak!

— Ne szólj édes szívem. Rubintos virágom, nem fáj nekem semmim, csak hozz egy kis vizet.

Ugy van biz az lányom, az orosz medvének sok a katonája, ők löttek meg engem. Láttál-e már nyulat?

Mondtam apukanak, hogy

már sokat láttam. Mi van a muszkákkal?

— Az, ami a nyullal. Elszalad az mindjárt, ahogy meglát minket.

— Akkor gyáva nép ez. Hát a kis muszka lő? Édes jó apukám, hogyha szeret engem, küldjön nekem egyet karácsony estére. Hiszen tetszik tudni, ott van az istálló. Aztán nagyapuka sem haragszik érte. Elfér a többi közt. Én fogom etetni, én fogom itatni. . . Azt tetszik tudni: szólok anyukanak, vegyen egy kis szánkót és aztán elviszem édes Apukámat Andris bácsiékhoz, oda a tanyára.

— De a lovat én fogom hajtani, ugye Böske?

— No ne sírjál édes Bözsikém! Kérd meg szépen apukát — ugye édes apám, Bözsikének is tetszik hozni egy muszka babát. De olyat tessék hozni, amelyik beszél is, aztán olyan virágos ruhája legyen; selyem paplan, meg egy kis ágy, kis kocsi is legyen hozzá. A kis Jancsinik meg, mert ő ugyis kicsi, jó lesz egy csörgő is. . .

— Bözsike énekeljük el a Jé-

lekedeténél ezt az elvet kell szem előtt tartania. Mindenesetre az alantós parancsnokok, a sarzsik és a tapasztaltabb emberek dolga, hogy a többiek a családtagok kötelességeire behatóan felvilágosítsák, hogy ebbe a felfogásba őket beleneveljék, belekényszerítsék, semmit sem eltérni, semmit sem elnézni, a mi a család érdekeivel ellentétben áll, tekintélyét rontja és önértetét sérti. Mert az ezred-családnak önértetesnek kell lenni. Egy ezred sohasem lehet eléggé beképzelt teljesítményeire, értékére, szellemére és eredetére vonatkozóan. A büszkeség és teljesítmény kölcsönösen túlárverezik egymást, az ezredbüszkeség kifelé is ható versenyt kelt, amely a haderő közös érdekeinek tesz szolgálatot. A büszkeségnek azonban jogosnak kell lennie. A mag feleljen meg a szép buroknak. Mi Ludwig bakák nem akarunk Potemkin-falvakat építeni! Hogy az önértetnek meg legyen a kellő alapja, az embert teljes értékű katonává kell nevelni. Ez azt jelenti, hogy sohasem juthasson olyan helyzetbe, amelyben ne tudná miként alkalmazni harci sajátosságait, ügyességét és harci eszközeit, egy szóval ahol a katonai kiképzés

fogyatékossága világlanék ki. A vezetőnek és alantós parancsnokainak kötelessége ezért fáradhatatlanul dolgozni a kiképzésben és továbbképzésben előrelátó pillantással és sohasem mondják: „No! most már elég!” Arra sohasem gondoljanak, hogy egy pár katonás, feszes mozdulattal, egy pár betanult fogással és hasonló szemfényvesztéssel a dolog le van tárgyalva. Sem a tiszt, sem a közlegény soha sincs eléggé kiképezve! Sem a tiszt, sem a közlegény soha sem lehet eléggé katonás! Én a legmesszebbmenő katonás-tartást követtem meg, nem katonai játszókból, hanem mert ötvennél több ütközetben arról győződtem meg, hogy a „jól kinevelt és beletört” csapatok mindig többet érnek az egyszerűen csak „kinevelt” csapatoknál. Egyébként az igazi katona maga is örül, ha a százada, vagy ezrede katonás tartású, mert a mindig katonás fellépés a jó család névjegye, amely azt mondja az idegennek „Ilyen vagyok én!” Magától értetődik, hogy az ezred-újság nem kis mértékben mélyíti a családi érzést, különösen ha a tiszt fáradtságot vesz magának, hogy az emberekkel olvastassa. A tiszt sohasem élhet eléggé együtt az

emberrel, azzal az emberrel, akivel együtt adott esetben meg is kell halnia. Hogy tehát mindketten dicsőségesen, kéz a kézben, egymást támogatva halhassanak meg, egymást meg kell érteniök, megbecsülniök, szeretniök kell egymást, gyakran kell tehát érintkezniök. Az alantós parancsnoknak pontosan tudnia kell, hogy mit ér egymásik családtag; csak így támogathatja, csak így használhatja fel célszerűen, csak így lehet igazságos vezető és az emberből így válik megértett katona. Erre az egész nap valóban elegendő hosszú, túl hosszú sohasem lehet. Ez a munka az emberért és az emberrel legyen minden vezető egyedüli gondolata, akkor mindketten teljes értékűek lesznek a vezér és a katona!



zúská énekét, mert ő csak jó gyermekeknek hoz karácsonyfát:

„Mennyből az angyal, lejött hozátok, Pásztorok, pásztorok. Hogy Betlehembe sietve, menve lássátok

— Jó éjszakát kívánunk apukának, anyukánknak, testvérkénknak, mindnyájunknak. Ámen!

Vége a mesének.

Kedves ártatlan gyermekeim, én is kívánok nektek jó éjszakát.

Keleti harctér 1915. dec. 20.

Irtá *Bánszky János*,
t. hadnagy.

III.

Levél

Bánszky Józsikához.

Aranyos, édes Józsika
Strypa mellől üzenek magának,
hol most néma gyásza támadt
A haláldombnak, hervadt határnak.
Lámpafényes csöndes órán
többet ne várjon tündérmesére,

Apuka nem hívja soha
már az esti álmod két szemére
S ne gondoljon semmire se,
ha anyuka arcán bánatot lát,
csak apuka csókja helyett
csókolja jobban drága anyukát.
Bözsivel, Jancsival együtt
imádkozzék minden reggel este,
mert apuka piros felhőn
elment innen nagyon, nagyon
messze

Anyukának sápadt arca
Sokáig lesz ezért könnytől ázott,
sokáig fogja szeretni
a halvány szirmu bánatvirágot
Apuka néha hazamegy
holdfényen, mint visszajáró bánat
Fogja át két kis karjával,
ölelje meg azt a lengő árnyat!!
Aranyos, édes Józsika
most való bucsut mondok magának.
Nálunk néma gyásza támadt
a haláldombnak, hervadt határnak.

Keleti harctér, 1916. április.

Szabó Gyula,

e. é. önk. örvezető.

Már két napja dult a jazlowiecki csata orkánja a Strypa mentén, mikor 1916 június 6-án d. u. 10 órakor parancsot kaptam Gruskára, ahol akkor már négy hete voltam zászlóaljjal, a XXI/65. menetzászlóaljjal a thlumaczi kiképző csoport keretében, hogy éjjel 12 órakor induljak el a palahiczei vasútállomásra.

Részben gyalog, részben vonaton 7-én délután 5 órakor Buczaczra, a 13-ik hadtest akkori székhelyére érkeztünk.

Egyidejűleg érkezett be a XXI. 66. menetzászlóalj is Miller őrnagy parancsnoksága alatt.

Itt Miller őrnagy ur azt a parancsot kapta a hadtestparancsnokságtól, hogy a két menetzászlóaljat egy csoportban egyesítve sürgősen nyomuljon elő Zaleszczyki Malé nevű községbe, foglaljon ott állást a községtől a Strypaig terjedő vonalon és akadályozza meg minden áron az ellenségnek — mely már Jazlo-

wieczbe betört — Buczacz felé való előnyomulását.

Azonnal elindultunk, gyors meneteléssel csakhamar átléptük a Strypát s esti 10 órakor elértük Zaleszczyki Malét.

Utközben ellenséges repülőgépek, ágyuszó és puskaropogás hangja tették változatossá az egyhangu menetelést.

A csoportparancsnokság utasítása értelmében zászlóaljjal a falu déli szélét s a falutól északra fekvő erdőn át keletről nyugatra vezető utat szállottam meg, arccal dél felé.

A zászlóaljtól jobbra, egész a Strypa folyóig a XXI/66. menet-zászlóalj foglalt hasonlóan állást.

Zászlóaljamtól balra 3-as huszárok és 11-es honvédek töredékei voltak.

Előttünk az erdőn túl az égő Jazlowiecz lángja világította meg a borus égboltot.

Egész éjjel géppuska és puskaropogás hallatszott mindenfelé a környéken. Hajnalig minden emberem körülbelül fél méter mély lövésztechnót ásott magának.

Zászlóaljam 518 főből állott három századba osztva. Jobbszárnyon az erdőben Rajtik hadnagy az első, középen Thannhoffer hadnagy a harmadik és bal-szárnyon Chlup főhadnagy állott a második századdal. Utóbbi két század a falu szélén.

Junius 8-án reggel 4 órától már mind sűrűbben mutatkoztak lovas, majd gyalogos csapatok. Hamarosan élénk tűzharc fejlődött ki. 6 órakor az oroszok általános támadást kezdtek főleg a második század ellen, de nem sikerült nekik.

7 órakor erős tüzet kaptunk hátulról. Megállapítottam, hogy az ellenség tőlünk balra áttörve a három napos csatában kimerült védők arcvonalát, a hátunk mögött levő faluban s erdőrézben előnyomulva, hátunkba is támad minket.

Erre első intézkedésképen elrendeltem, hogy minden második ember forduljon meg s tüzeljen a hátban támadó ellenségre.

Ezen alakzat ugyan egy szabályzatban sincsen előírva, de mégis jól bevált. Az ellenséget a szokatlan intézkedés zavarba hozta egy időre s lassabban foly-

tatta előnyomulását. A harapófogó azonban mégis egyre szűkebb lett, az embereimnél levő 120 töltény is fogytán volt.

A biztos fogságba jutást elkerülendő, elhatároztam, hogy a hátamban előnyomuló 2 század és 2 géppuskára becsült ellenséget rohammal megtámadva igyekszem kimenekülni e kritikus helyzetből.

7 óra 15 perckor a balszárnyamon nagy kiáltozás hallatszott, mire az arcvonalam előtti erdei uton végigszaladva az erdő szélére érkeztem, honnan megállapítottam, hogy Chlup főhadnagy a századával már rohamra indult a falu felé. Revolverrel kezében vezette a századát, egyszerre azonban lebukott s egy domb mögött eltűnt szemem elől.

Ekkor Hercz hadnagy vált ki a sorból, hogy tovább vezesse az elszánt kis csapatot.

Két ellenséges géppuska a falu szélén levő házak tetejére jutott fel s onnan szórta reánk a tüzet.

Most én is rohamra indultam a Thannhoffer századdal. Tomaszovszky kürtösöm ugyan a roham jel megkezdésénél torkon találva elesett, de azért a roham bár veszteséggel, mégis sikerült; kijutottunk az orosz harapófogóból.

7 óra 45 perckor d. e. már a 2-ik és 3-ik századdal új állást vettem fel, derékszögben csatlakozva az első századom bal szárnyához.

8 órakor parancs érkezett a csoportparancsnokságtól, hogy zászlóaljjal a Strypa tulsó partján levő Soroki nevű községbe vonuljak vissza.

Miután dr. Bartos zászlóst 60 önként jelentkezővel visszahagytam mint utóvédet, átadva nekik megmaradt tölténykészletem felét, a zászlóaljjal az erdőben a Strypához vonultam le, hol a hidakat fölégetve találtam. Erre hasig vízben átgázoltunk a folyón s délfelé beérkeztünk Soroki községbe.

Egy órával később beérkezett Bartos zászlós is megmaradt embereivel.

Sorokiban megtudtuk Miller őrnagytól, hogy a hadtestparancsnokság már elhagyta Buczaczt.

Étlen, szomjan, vizesen elin-

dultunk most Rusilowba azon reményben, hogy ott találjuk ezredeinket. Rusilow bejárata felől azonban csakhamar ellenséges puskatűz fogadott. Erre a hátrább fekvő Sokolowba menekültünk, ez a falu azonban már szintén ki volt őrítve s gránátűz alatt állott. Végre délután 3 órakor megtudtam, hogy a hadosztályunk a 10 kilométerrel hátrább nyugatra fekvő Porchowa falunál gyülekezik.

Este 7 órakor szakadatlan menetelés után érkeztem zászlóaljjal Porchowára, honnét a hadtestparancsnokság a falutól délnyugaton fekvő magaslatokra irányított a tábori ezredhez.

Éjjel 12 órakor találtam meg szakadó esőben az ezredparancsnokságot, hol Blosche alezredes örömmel fogadta 472 főből álló zászlóaljain beérkeztét, miután az ezrednek a jazlowiecki csata után 6-800 embere maradt.

A zászlóalj azonnal mint az ezred II-ik zászlóalja osztatott be a tábori ezredbe.

Élelmet itt sem kaptunk, mert a konyháink még nem jelentkeztek, azonban alig 2 órai pihenés után hozzáláttunk az I. zászlóalj jobb szárnya és a tőlünk jobbra levő 2 ik lovas hadosztály közötti 1800 lépés széles térségen az új állások építéséhez, melyben még aznap délután a porchowai ütközetet vívtuk meg.

A Zaleszczyki Male-i ütközetben különösen kitétek Hercz, Thannhoffer hadnagyok, Bartos zászlós és Valkó egészségügyi zászlós, ki a legnagyobb tűzben kötözte mellettünk a sebesülteket.

Gretner Béla,
százados.

„Sulyos harcok“

A cs. és kir. 65. gyalogezred 1916. évi nyári harcainak története. Ára 40 fillér.

Kiadóhivatalunk 40 fil. postabélyeg ellenében megküldi.

Haza az orosz fogságból.

Lányi Ernő dr. főhadnagy szökése. — Fogoly 65-ös tiszték sorsa.

1918. márc. 30.

A szétdarabolt orosz birodalomból ezrével térnek vissza a foglyok. Az orosz kormány ma már nem vet gátat a többéves fogságban sinylődő bajtársak szándéka elé, sőt mint hírlík maga is elősegíti a foglyok hazatérését főképp a nyomasztó élelmezési viszonyok miatt. A visszatérő foglyok gyakran életveszedelemmel egybekötött szökése így hát nagyon veszített az ujdonszerűség érdekességéből s ez az egyes emberre nézve határozottan súlyos probléma a közvetlen hozzátartozókat leszámítva — az itthonlevők közönyének medrébe szorult. Az első szökések romantikával átszőtt és színezett érdekessége lassanként egyszerű alakissá válik.

A megszokottá vált esetek közül mégis ki kell emelnünk dr. Lányi Ernő főhadnagy esetét, aki még abban az időben próbálkozott meg a szökéssel, amikor ez a legnagyobb kockázattal, egyenesen életveszedelemmel járt s amikor a szigorubb felügyelet alatt álló fogoly tiszték még alig mertek kísérletet tenni a szökésre. Lányi főhadnagy már január 26-ikán a 181-ik szász gyalogezred állásában volt, ahová csak igen kalandos vállalkozásokkal juthatott el részben polgári öltözetben, részben pedig orosz, — majd a cserekereskedelmet lebonyolító német katonáktól kikölcsönzött egyenruhában, az akkor még erősen megszállott és ébren védelmezett orosz állásokon keresztül.

Lányi főhadnagy 1916. júliusában került a harctérre s az augusztus 31-iki vesztésgeljes csatában, ahol mint a 6-ik század parancsnoka vett részt, hősiesség kitaratás után került orosz fogságba eszméletlen állapotban, amelybe egy közvetlen közelében felrobbant elleneséges kézigránát merítette. A fogoly táborba szállítás közben Lányi főhadnagy erősen meghült és majdnem végzetessé váló tüdőgyulladásba esett. Felépülése után a csere-

rokkantak közé jelölték, de a közbejött forradalmi események elszállítását késleltették, illetve lehetetlenné tették. A fárasztó folytonos ide-oda szállítgatás és a hazatérés iránti reménytelenség érlelte meg benne a szökés gondolatát, amelyet segítő bajtársak közreműködésével nehezen bár de végrehajtott. A szökés részleteivel férské miatt nem foglalkozhatunk, de különben is könnyen elképzelhető mindenki az ilyen szökés nehézségeit és kellemetlenségeit forradalmi zavargások idején.

Lányi főhadnagy ütközeti jelentésében érdekesen világít rá a delejowi nagy csata néhány még homályos részletére. Ezekre alkalomadtán még visszatérünk. E pillanatban sokkal fontosabb az, amit a vele egyidejűleg fogságba jutott bajtársak sorsára vonatkozóan közöl.

Goldfinger hadnagy, gyalog-sági ágyusoztag-parancsnok sebesületlenül esett fogságba 1917. tavaszán Iwanowo-Wosnesensk fogolytáborába került.

Barta, *Kimák* hadnagyok és *Weiss* egészségügyi hadapród szintén sebesületlenül jutottak fogságba és Kosuhowo fogolytáborban együtt voltak még Lányi főhadnaggal. *Barta* hadnagy hosszabb ideig a nisny-nowgorodi kórházban feküdt.

Fogságba jutása után az orosz ezredparancsnokságon találkozott *Fleischer* Ferenc főhadnaggal, akit a géppuskásokra bosszus

oroszok csúnyán elverték, *Kaffka* és *Línek* főhadnaggal, akik épségben kerültek fogságba. Egy ideig együtt is voltak az iwanowo-wosnesenoki táborban.

Érdekes dolgokat mond el *Stubnya* főhadnagról, akit egy balul kiűtött szökési kísérlet után az oroszok kémkedéssel gyanúsítottak és tisztí rangját el nem ismerve jó darabig a Kiew melletti Darnicában tartottak vizsgálati fogságban. A vörös kereszt nővérek látogatása idején (1916. októberében) Lányi főhadnagy jelentést tett *Croy* hercegnőnek *Stubnya* főhadnagy esetéről, kérve a kormány és a semleges hatóságok közbelépését s így került vissza 1917. nyarán *Stubnya* főhadnagy ismét tisztí fogolytáborba.

Sebesületlenül kerültek fogságba a derekasságáról és vakmerőségéről közismert *Szabó* Lajos zászlós is, akinek delejowi szerepléséről Lányi főhadnagy dicsérettől áradozó szavakban emlékszik meg, ugyanígy *Soós* és *Csécsey* András őrmesterek magatartásáról. *Willner* és *Gyulaházi* hadapródjelöltek ugyancsak Delejownál estek fogságba. (*Willner*ről máig is azt hitték, hogy elesett) A pusztító pergőtűzben erősen megfogyatkozott és teljesen bekerített védőcsapat egy része szintén fogságba került, ezeket azonban más szállítmánnyal vitték a különböző fogolytáborokba s így sorsukra vonatkozóan — sajnos — nem szolgálhat felvilágosítással.

A szenvedésektől és fáradalmaktól erősen megviselt Lányi főhadnagy jelenleg a pótzászlóaljnál tartózkodik. G. N.

Kedves Ludwig Baka!

Vettem magamnak (minimális áron) azt a bátorságot, hogy Önöktől választ kérjek néhány kérdésre, melyet a mai viszonyok felszínre vetettek. A megfontolandó problémák a következők:

... Miféle fogják a béke-jegyeket kibocsátani? ... Miből lehetnek készítve azok a parfümök, amelyekkel az ideí husvétkor locsolódtak? ... Lehet-e majd az ideí tavaszon ezer koronán alul egy cserép jácintot venni? ... Igazi szénnel fognak-e fűteni Pesten a jövő télen? ... Mit csinálnak a bakancsszállítók, ha a papendekli elfogy? ... Megvizsgálják-e a tudósok, hogy mennyi hamisítvány van a tavaszi napsugárban? ... Hány millió kellene ahhoz, hogy két heti szabadságomat éhezés nélkül tudjam Pesten eltölteni? ... A fegyver- és bakancsszirt nem tudnák-e otthon főzésre használni?

A válaszukra nem vagyok kíváncsi.

ÉLETBIZTOSÍTÁS.

RÖVID EGYFELVONÁSOS.

A Ludwig Baka frontkabaré számára írta: Grünwald Nándor hadnagy.

S Z E R E P L Ő K:

Boros Demeter, hadapródjelölt

Hivatalszolga.

Futó Vica, hivatalnoknő.

Hivatalnokok és hivatalnoknők.

Történik a „Rongyos Élet“ biztosító társaság hivatali helyiségében.

Boros (40 éves, elhízott, asztmatikus. Belép. Hangosan az otitlevökhöz.) Van szerencsém. Jó napot. Futó kisasszonyt keresném.

Vica (Fejügrük íróasztala melől.) Én vagyok. Parancsol? Befizetés, kifizetés, új biztosítás? (egész közel jön a helyiséget átszelő márványasztalhoz).

Boros Nem kérem. (Szintén a márványasztalhoz megy.) Boros Demeter hadapród vagyok.

Vica Vica! (kezet nyújt, nézi a sapkaszámot) Hatvanötös?

Boros: Izig-vérig kisasszony! Ludwig baka! A fiain is az. Hirt hoztam magának kedves kisasszony, nagyon jó hirt a völegénye felől.

Vica: Örökölt talán? Ne mondja!

Boros: Azt nem tudom. Lehetőséges. Hanem, hogy fogságba került, azt egész határozottan tudom.

Vica Ne mondja!

Boros Ugy ám! Még hozzá kutya baja sem esett, csak ep hogy meztláb kellett masiroznia egy jó darabon, mert az oroszok elszedték az új csizmáját. Dehát az ilyen fiatal legénynek s hozzá völegénynek, nem igen árt meg egy kis séta ha mindjárt meztláb is.

Vica: Oh! már gyermekkorában is sokat szaladgált meztláb és soha sem volt semmi baja. Tudja, hogy az én völegényemnek még a feje sem fáj soha.

Boros Majd fog! Az enyém sem fájt mielőtt megnősültem.

Vica: Családos?

Boros Igen! Még pedig nagy családos — nagy csalódással. De hogy elbeszéljem magának a részleteket, mondhatom kis híjja, hogy a völegénye ott nem maradt, olyan nagy veszélyben forgott.

Vica Ne mondja! Gyermekei is vannak?

Boros: Nem tudom! Annyira jóba még nem voltunk

Vica (hangosan felnevet).

Boros (észretér.) Nekem kisasszony?

Vica Uguan ki nek? (tovább nevet).

Boros: Hat darab, kedves kisasszony. Három pár, illetve egy fél tucat. A legkisebbik elemi iskolába jár, a legnagyobbik meg önkéntes iskolában. Mondhatom — igazán nagy veszélyben forgott a völegénye. Már napokkal a csata előtt igen nagy meleget éreztünk a mi orrunk nem csal! és akkor megkértük egymást és megígértük egymásnak, ha valamelyikünknek baja esnék, kölcsönösen értesítjük a hozzátartozókat. A véletlen úgy akarta

Vica (közbevág) Fiu vagy lány?

Boros: Négy fiu, a többi lány! A véletlen úgy akarta kisasszony, hogy én értesítem magát. Elképzelem, hogy milyen rettenete napokat éhhetett át eddig a meztalantó bizonytalanságban. Hígyje meg, még a családomat nem láttam. Első utam ide vezetett

Vica Nagyon jó időben érkezett. Soha sem lesz többé ilyen alkalom, hogy életét biztosítsa.

Boros Kisasszony! A harcra sohasem biztosíthatjuk életünket.

Vica A harcra persze hogy nem, de nálunk igen! még pedig a lehető legelőnyösebb feltételek mellett.

Boros Ha így érte kisasszony, az én életem már ep eléggé biztosítva van. Hígyje meg nekem, az asztmámmal és pocakommal együtt nem érek annyit, mint amennyit évente elfizetgetek

biztosítási díj címén. Igazán örülök, hogy megtehettem barátomnak ezt a csekély szivességet és magát megkimélhettem a felesleges nyugtalanságtól és aggodalmaktól.

Vica: Én pedig nagyon aggódok a maga kedves családjáért, a négy lányáért meg a két fiáért, nem is szólva a kedves feleségéről — feltételezve, hogy ilyen is van, bár maga nem tett róla említést. Mit gondol, mit csinálnának, ha maga úgy hirtelen meghalna — és hát sohase lehet tudni: meddig él az ember. A mai irtózatos drágaság mellett bizonyára nyomorognának, akár mennyire is bebiztosította az életét. Mert azt hiszi, hogy ha maga például itt rögtön meghalna, a biztosítási intézetek egy óra múlva már kifizetnék a biztosítási összeget? A maga felesége évekig szaladgálna, amíg megkapná, pedig kövér embe-reknél sose tudhatja az ember. Mi azonban

Boros: (verejtékét törli.) A kedves völegénye óriási veszélyben forgott nem is képzeli. Meg hogy én milyen veszélyben forgolódtam, de hála Istennek megmenekültem.

Vica: Ez csak egyszer történhetik meg! Másodszor egész biztosan nem fog megmenekülni. Épen ezért használja fel a kínálkozó alkalmat és biztosítsa be az életét ami a külsőről itélve má' úgy sem tarthat nagyon soká nem is számítva a háborus állapotokat. Mi nagyon kulánsak vagyunk ám a felekkel szemben. Mi nem nagyon kutatunk és nem nagyon inquirálunk, hanem temetés után rögtön kifizetjük az összeget. Felölünk a fél sajátkezűleg is véget vethet életének, a lényeg, hogy meghalt és eltemették. Mi nem puhatoljuk mint a többi társaságok, hogy mi okozta a halált, affelől meg nyugodtan aludhatja örök álmát, mi nem fogjuk exhumáltatni, mint a többi társaságok, akárminő gyanu is férközzék halálához. Nálunk megmérgezheti, főbelöheti, felakaszthatja magát, érheti szív,- agy és minden másfajta szélhűdés, gutaütés, vagy nyavalyatörés. Ehenhalhat, elpusztulhat tifuszba, tüdővészbe, ázsiai

és honi kolerába, sorvadásba, érelmeszesedésbe, nyakszirtme-revedésbe és agyellágyulásba. Legujabban pedig kiterjesztettük működési körünket az északi, déli, nyugati, keleti, északkeleti, délnyugati, délkeleti és nem kellett, szent és szentelen harc-terekre. Ugy hogy ma agyon-csaphatja magát akár könnyű kézi,- akár nehéz huszonnyolcas gránát, srappell és mindenfajta szabadalmazott akna, megszur-hatják magát törrel, bajnétal, pikával, fogszikkálóval és isten-nyilával, heigazolt eltemtetés esetén rögtön kifizetjük hozzá-tartozóinak a biztosítási összeget. Mi azzal sem törődünk, ha élve eltemetkezik, a lényeg, hogy el legyen temetve!

Boros: (a márványasztalba ka-pasztkodik, hogy el ne essék.) Kedves kisasszonynak fogalma sincs, hogy nicsoda veszedelmes helyzetből szabadult meg a vő-legénye. Kisasszonynak nincs érzéke a veszély iránt. Egy hajszál hijja . . . de én nagyon szédülök kisasszony

Vica: Persze, hogy szédül. Beteg ember! Rögtön észrevet-tem. Azt hiszi én csak úgy uk-muk-fukra mondtam, hogy ra-gadja meg a kedvező alkalmat. Siessen, amíg nem késő, nehogy megelőzze Moskovits. Maga már nem élhet soká. Valamikor büsz-kén fog majd arra gondolni, hogy még röviddel halála előtt, amikor más ember csak orvosra és patikára költ és a végrende-letére gondol, maga milyen nagyszerű üzletet csinált. Alig fizet valamit és a felesége kap tiz,- husz,- vagy százezer koro-nát, teljesen magától függ, hogy mennyit. Ha pedig elszalasztja ezt a kedvező alkalmat a felesége még haló poraiban is átkozni fogja, amiért eldobja magától a szerencsét, amiért csak a kezét kell kinyújtania és a nevét alá-írnia ez alá az okmány alá. (Tollat ad kezébe és eléje helyezi a kötelezvényt.) Fogja hát, ma nem lehet habozni, amikor olyan drága a szappan. Ki tudja meg-teheti-e a következő pillanatban. Gondoljon a családjára, felesé-gére és felneveletlen porontyaira, gondoljon a rettenetes drága-ságra, a végnélküli háborura és

a maga beteg lelkére, amely csak a nyomasztó lakáshiány miatt jár magába hálni, külömben hecsületes kórházba feküd-nék Tudja meg, hogy a sirban sem lesz pihenése és forgolódni fog a koporsójában, valahányszor arra gondol majd, hogy milyen nagy szerencsét taszított el magától.

Boros: Kisasszony Kérem a tollat . Reszketek Nem bírom Elájulok kisasszony.. Jaj nekem! (A szívéhez kap és elterül a földön.)

Vica: (a többiekhez, akik a zuhanásra oda sietnek.) Ecetet! Ecetet! Gyorsan ecetet! Citrom is jó! (Ráborul az ájult emberre.) Térjen már ma-gához kedves Boros ur! Egy pillanatra legalább édes Boros ur (a tollat kezébe nyomja és eléje tartja a kötelez-vényt) Hogy tehetett ilyen nagy csacsiságot? (közben a hivatalnokok ecettel dörzsölik az ájultat, egyik szalmiákszeszt tart orra alá.) Legyen esze ked-ves Boros ur . Adjon magáról életjelt! Irjon olyan hosszú hallgatás után Egy percre keljen fel legalább, aztán újra elájulhat . (Kétségbeesve.) Iste-nem! Mi lesz a jutalékkal? No-no szóljon már drága Boros ur . (Simogatja.)

Hivatalnok: (Ráhajol az ájultra, fülét a szívre fektetve.) Nem ver már . Ugy látszik meghalt Egész biztosan meghalt

Vica: (Mérgesen odavágja a halotthoz a tollat.) Mondtam ugy-e, hogy most kellett volna bebiztosítania magát! Ostoba, vén ember! Szégyelje magát!

(Függöny.)



Felkérjük mindazon elő-fizetőinket, a

kiknek előfizetése lejárt, hogy

előfizetésüket megújítani s

az esetleges címváltozást velünk

mielőbb közölni sziveskedjenek.



A VISSZATÉRŐK

Sűrű tömegekben jönnek a so-kat szenvedett foglyok Oroszor-szágból. A legénység közül na-ponként átlag száz ember kerül a pótzászlóaljhoz, ezzel szemben a tiszték igen gyéren érkeznek. Eddig mindössze heten, ezek közül is három mint csererokkant. Megszöktek: Lányi Ernő dr. és Stubnya Ambrus főhadnagyk, Leuchtmann Gyula hadnagy, Weisz Ernő egészségügyi zászlós, cse-ererokkantként érkeztek meg Holczer Hugó főhadnagy, Tóth Miklós és dr. Szabó Sándor hadnagy. Tóth ezidőszert még egy svédországi kórházban van. Stubnya főhadnagy Jaslowiecznél és Tóth hadnagy Delejownál su-lyos sebesüléssel jutott fogságba. Lapunk szűk tere miatt nem te-hetjük meg, hogy a visszatértek teljes névsorát és az általuk szol-gáltatott rendkívül fontos adato-kat már most leközzöljük. Leg-közelebb azonban külön mellék-leten fogjuk közölni a pótzászló-aljhoz érkezett foglyok névsorát azokkal az adatokkal együtt, a miket a fogságban levő bajtár-sakra vonatkozóan megadnak.

Hogy ebbeli szándékunkat mi-nél kimerítőbben és pontosabban megvalósíthassuk, felkérjük a ha-zatért összes bajtársakat, hogy főkép a fogságban eltűnt, vagy elpusztult hatvanötösök nevét ve-lünk közölni sziveskedjenek, hogy az övéiket hiába váró hozzátar-tozókat a kinos bizonytalanság és tépelődés fájdalmaitól és izgal-maitól megszabadíthassuk.

Stubnya főhadnagy szerint: Sebesülten került fogságba: Bal-kányi és Dzurócsik zászlós, Fleck-ner őrmester (11. sz.).

Planka-Majdák hadnagy és Viosz szakaszvezető.

Holczer főhadnagy szerint: A fogságban meghalt 1916. aug. elsején Pagliarucci alezredes Orenburgban.

Ugyanebben a fogolytáborban voltak: Kappa őrnagy, Wächter kapitány, Weizmann főhadnagy, Szabó Sándor, Scholtz, Machold, Tuboly, Marossi Sándor, Mikecz András hadnagyok és Toldy zászlós.

Betegen elkerültek onnan: Czente hadnagy, Oláh hadapród és Bárdos mint gyógyszerész.

Önéletrajzok

Egerben születtem 1884. április 24-én. Öt gimnáziumi osztály elvégzése után 1898. szeptemberében beléptem a cs. és kir. hadapródiskolába, ahonnan 1902. augusztus 18-ikán hadapródtiszt-helyettesi rangban a 44-ik gy. ezredhez kerültem. 1903. november 1-én hadnaggyá, 1909. nov. 1-én pedig főhadnaggyá nevezték ki. 1911. november elsején a cs. és kir. 65. gyalogezredhez történt áthelyezéseimig Budapesten szolgáltam. A 44-ik gyalogezred kötelékében, egy ideig a századnál, később a gépfegyveres osztagnál működtem. A 65. gyalogezrednél pedig eleinte Miskolcon az ezrediskolában, az ezredsegédtiszt mellett, 1913-ban három hónapig a gépfegyveres osztagnál és ugyanezen év nov elsejétől Miskolczon az ujonnan felállított II. gépfegyveres osztagnál.

A háboru alatt 1914. aug. elsejétől október 30-ig a pótzászlóaljnál működtem mint a gépfegyver pótkeret parancsnoka, november elsejétől pedig 1915. április 30-ig a losonczy tartalékos tiszti iskolában oktattam. 1915. jan. 1-én századossá nevezték ki.

A harctéren három ízben voltam. Először 1915. május 7-én vonultam ki és június végén századparancsnoki minőségben résztvettem a chozynczi, - kamionka Wk-i és a kolomeai ütközetben (máj. 10-13.), a III. zászlóalj parancsnokaként pedig a kozmyercini és snowidowi ütközetben (jun. 18-21.)

1915. aug. 27-én ismét a harctérre mentem és ott voltam 1916. június 18-ig. Ezidőben mint század és zászlóaljparancsnok, majd mint ezredsegédtiszt, végül mint az altiszti- és tisztjelölti iskola

parancsnoka működtem. Résztvettem 1915. szeptember 16-án a beremyani orosz támadás visszaverésében, szept. 17-19-ig pedig a 10-ik századot 20 kilométernyire az ezred arcvonala előtt felderítő különítményként vezettem, kipuholtam az oroszok erejét és elhelyezkedését. Ezért a 3-ik oszt. katonai érdemkeresztrel tüntettek ki. Ott voltam okt. 12-13-ikán a burakowkai ütközetben. Ezredsegédtiszti minőségben végigküzdöttem a jazlowieci (17. jun. 4-7.) és porchowai csatát, (jun. 9.) majd június közepén mint szám felettit a pótzászlóaljhoz vezényeltek. Itt szeptember és október havában a harmadik pót századot vezényeltem.

Harmadizben 1916. november 7-ikén indultam el egy menetzászlóaljjal és dec. 20-tól 1917. jan. 26-ig a második zászlóaljat, majd 1917. aug. 8-ig a műszaki századot vezettem. Ez idő alatt résztvettem a stanislaui és Arsa melletti ütközetben 1917. nov. 18-ika óta a második pót századnak vagyok parancsnoka.

Bronz signumot a kamionkai-, ezüst signumot pedig a stanislaui ütközetért kaptam.

Albrecht Ernő százados

1895 május 19-én születtem a Grác melletti Deutschlandsbergben. Budapesten jártam elemibe és amikor ezt elvégeztem rögtön katonaiskolába akartam menni, de apám kívánságára előbb elvégeztem a középiskolákat s a kassai premontrei gimnáziumban megértem. (Esetleg már előbb)

1914-ben végre megvalósult gyermekkori kívánságom s a neustadti akadémia növendéke lettem. 1915. augusztus 18-án hadnaggyá nevezték ki és októberben a Greiner kapitány által vezetett menetzászlóaljjal önként kijöttem a csatába. Ez idő óta végigélveztem az ezred összes harcait. A legszebbek: Barysz, Delejow, Meducha, Bolszowce, Jamnica és Arsa voltak.

1917. dec. 25-én eljegyeztem magam. Ez volt a legokosabb, amit háboruban tettem. Jelenleg a talján frontra való kofferolást, diósgyőri utazást várok.

Dies Günther főhadnagy.



Hamis tej.

Hozzám is eljutott már
A híre annak,
Hogy odahaza szörnyű
Viszonyok vannak.
Beszélik, hogy egy dadát
Elbocsátottak
Egy uri háztól és meg
Nem bocsátottak
Néki, bár megtörtén
Tördelé kezét;
Mert kiderült, hogy
Hamisította a tejét!

Hangzatosan.

Egy zsidó ujonctól
Kérdi az őrmester,
Hogy civileletben
Miféle mester?
Szól az így: Mérnök vagyok!
— Maga mérnök?
— Igen felel s arca ragyog —
Pálinka mérnök!

Igaz történet.

Pesten
Egy esten
A villamos
Elütött egy embert, aki
Összetört tagokkal
Fájdalmas jajokkal
Ott maradt.
Az utca népe
E szörnyű képre
Odaszaladt.
A kalauznő leszáll
S a haldoklóra támad:
— Modortalan fráter!
Úgy kell magának,
Mért megy neki a kocsinak!
Az áldozat felnyitja
Szempilláit
És így szól halkán:
Bocsánat!
Igazán nem akartam.

Szentpétery Károly.

Előfizetési iv

a „Ludwig baka a világháboruban“ című emlékalbumra.

Az emlékalbum kétféle kiadásban jelenik meg: dísz- és egyszerű kötésben, külön magyar és külön német nyelven. Előbbi ára **60** kor, utóbbié **40** kor. Az előfizető díjakat a „Cs. és kir. 65. gy. e parancsnoksága Tábori posta **számra**“ kerjük beküldeni.

Folyó szám	N é v	Állás	Posta, lakcím	Dísz kötésben		Egyszerű kötésben		Megjegyzés
				Magyar	Német	Magyar	Német	
				n y e l v e n				
kor	kor	kor.	kor.					

„LUDWIG BAKA A VILÁGHÁBORUBAN“

A cs. és kir. 65. gy. e. háborus albuma.

Ezen cím alatt nagyszabású háborus emlékmű készül tábori ezredüknél.

Ez a munka örök emléke, méltó megörökítője lesz Bereg, Zemplén és Szabolcs hős fiainak, a híres „Ludwig bakák“ emberfeletti küzdelmeinek, élményeinek és szenvedéseinek a világháboruban a tábori ezrednél, a hadifogságban és a pótzászlóaljnál.

De más, még nemesebb célt is fog emlékkönyvünk szolgálni. E könyv tiszta jövedelmét ugyanis ezredünk özvegy és árvaalapja javára fordítjuk. Bereg-, Zemplén-, Szabolcs- és Miskolc város áldozatkész társadalmának segítségével, no meg a magunk erejével sikerült rövid idő alatt semmiből majdnem 300.000 koronás alapot létesítenünk, mely hivatva van letörölni elesett hős bajtársaink özvegyeinek könnyeit s kenyeret adni árvaainknak. De nekünk sajnos sok ezer árvánk és özvegyünk van, s a naponta érkező kérvények bizonyítják, hogy még ez az összeg is alig több, mint egy csöpp a tengerben.

Bizalommal fordulunk tehát újra hozzátok, a Ludwig bakák hozzátartozóihoz, barátaihoz és tisztelőihez, kérve titeket meleg szívű, nemes honleányok, elesett hőseitekhez méltó hazafiak, rendeljétek meg emlékkönyvünket és szerezzetek minél több előfizetőt!

Az emlékkönyv 2–300 gyönyörű harctéri felvétellel s arcképpel, körülbelül 600 oldal terjedelemben fog a háboru befejezése után azonnal megjelenni külön magyar és külön német kiadásban. Egy-egy könyv ára díszkötésben 60 korona, egyszerűbb kötésben 40 korona lesz.

A megrendelések minél előbb a cs. és kir. 65. gyalogezred parancsnoksága: Tábori posta 618. címre küldendők az összeg, a pontos cím s a kívánt példányok, vagy példány megjelölésével.

Az alábbiakban közlöm egyidejűleg az emlékmű tartalmának részletes tervezetét, melyből kiki fogalmat alkothat magának arról, hogy milyen nagyszabású lesz ez a háborus könyvünk, mely minden magyar könyvtárnak legszebb díszévé fog válni.

A „Ludwig baka a világháboruban“ című emlékkönyv tartalomtervezete :

1. Az ezredparancsnokunk előszava.

2. Ófelségeik néhai Ferencz József, Károly, Zita királyné, Ottó trónörökös, Frigyes, Jenő, József főhercegek és ezredtulajdonosunk Lajos Győző főherceg arcképcsarnoka.

3. Szövetségeseink (haderejük, népességük stb., stb.)

4. Ellenségeink (haderejük stb.)

5. Az erő eloszlás összehasonlítása, kiemelve a tulerőt, melyet — ha Isten segít továbbra is — mégis leverünk.

6. A legfőbb hadvezetőség (Illusztrálva).

7. Ezredparancsnokaink és zászlóaljparancsnokaink a világháboruban (Élettörténetük, fényképek; az ezredparancsnokaink szinnyomatban).

8. „Ha Isten velünk, ki ellenünk?“ Isten félelem. Vallások az ezredben és a pótzászlóaljnál. Tábori lelkeszeink, tevékenységük, nevezetes szónoklataik. Tábori kápolnáink, tábori miséink fényképei.

9. Az ezred összefoglaló története a világháboruban (Térképek, vázlatok s fényképekkel).

10. A menetzászlóalj története (fényképekkel).

11. Dicséretes és elismerések, melyekkel az ezredet és a pótzászlóaljat a világháboru alatt kitüntették.

12. Az elesett hősök pantheonja.

a) Ezredünk első halottjai.

b) Elesett hőseink fényképei s méltatásuk hadapródjelöltől fölfelé névszerint, fényképpel

c) Az összes elesettek abc sorrendben, rang, név, kor, ille-

tőségi hely, halálozási nap

temetési hely feltüntetésével

d) Kiegészítési területeink emberáldozatai.

13. Elesett hőseink tisztelete Ezredtemetőink (fényképekkel).

14. Ezredzászlóalj irásban képen.

15. Ezredünk tűzkeresztje.

16. Ezredünk legdicsőségesebb napjai. Fénykép felvételekkel az egyes csataterületekről és térképekkel

17. Legmagasabb és magas látogatások ezredüknél a világháboru alatt. (Illusztrálva)

18. Hőseink arcképcsarnoka a többszörösen kitüntetett tisztek és legénység fényképeivel.

19. Ezredünk aranykönyvéből. Érdeműs tisztek és legénység haditetteinek méltatása

20. A kitüntetett hősök névjegyzéke rendjelek és kitüntetés szerint összefoglalva. Kisezüstig bezárólag névszerint, bronz szám szerint.

21. Csoportképek tisztek és legénységről.

22. Mindazok nevének felsorolása, kik az ezredhez tartoznak.

23. A kiküldönített zászlóalj harcban és pihenés alatt. (II. és III/65 menetzászlóalj és kisebb csapatok is)

24. Az ezred osztályainak és alosztályainak története.

25. Hadiépítődök és háborus élmények.

26. Élet az ezrednél a harci szünet alatt.

27. Élet a kiképzési csoportnál (Fényképekkel).

28. Élet és szenvedés a hadifogságban (Fényképekkel)

29. A kassai katonai parancsnokság.

30. Élet a pótzászlóaljnál, valamint ennek története. (Fényképekkel).

31. Egészségügy:

a) a tábori ezrednél,

b) a pótzászlóaljnál,

c) a lábbadozó osztagnál.

32. Gazdasági berendezéseink (Fényképekkel).

a) ételmezési ügy,

b) vonat és löügy,

c) ezredmarkotányosüzlet.

33. Az ezred és a pótzászlóalj hadi költsége.

34. Ezredszellem, hadiezredszokások.

35. Ezredfokos (Fényképekkel).

36. Ezredinduló Katonadalaink.

37. Tábori irodalom az ezrednél. A „Ludwig Baka“ újságunk története, célja és tartalmának ismertetése.

38. Ezredjelvények, valamint mindazon magasabb parancsnokságok jelvényei, melyek alá a tábori ezred a világháboruban be volt osztva. (Fényképekkel)

39. Hadi jótékonyág és hadikölcsönjegyzés.

a) a tábori ezrednél,

b) a pótzászlóaljnál,

c) a saját kiegészítési kerület területén.

40. Ezredmuzeum.

41. Ezen emlékkönyv elősegítő és munkatársai.

42. Arany fejezet. Azok neveinek megörökítése, kik legalább 40 koronát adtak az album céljára.

43. A hadszínterek áttekintése, térképei; úttérképek, részletvázlatok.

Tábori posta 618., 1918. márc. 9.

v. MÖLLER s. k. alezredes, ezredparancsnok.

Az új III-ik zászlóaljunkhoz.

Elvesztettük a régi III-ik és IV-ik zászlóaljunkat, miután az a feladat jutott nekik osztályrészül, hogy gerincét képezzék az új 134-ik gyalogezrednek.

A Ludwig bakák hatalmas fája azonban nem maradt csonkán, mivel a két elvesztett ág helyett új erőteljes ágat oltottak be vihardezett fánkba: az eddig önálló II/66-ik zászlóaljat.

Hogy miért történtek mind változások, azt nem tudjuk, de nem is kérdezzük, hiszen a kíváncsiaskodás nem a katona kenyeré.

Egyet azonban tudunk bizonyosan, hogy mi Ludwig bakák titeket kedves új bajtársaink, immár harmadik hete büszkén és boldogan valhatunk magunkénak!

A mi őszinte örömünk pedig a legjobb mértéke a ti értéketeknek, mert a büszke Ludwig baka nem kocint akárkivel s nem adja méltatlannak szívét.

Kedves új bajtársaink, akik részt vettetek a súlyos szerbiai harcokban, akik 3 rettenetes éven keresztül dacoltatok a hitszegő taliánnal, mindaddig míg a mult évben győzedelmes, diadalmas harcokban kemény öklötök csapásától részben elpusztultak, részben pedig elkábultva menekültek a Piave mögé, most eljöttetek ide s hamarosan minket is meghódítottatok. Hígyjétek el kedves testvéreink, hogy ez volt a legszebb győzelmetek, mert ez

a barátság és szeretet diadala!

Ez volt a legszebb csata amit mi vívtunk egymással, a legszebb azért, mert mindketten győztünk. Érzem ugyanis, hogy mi nem hiába adtuk oda nektek szívünket, hogy ti is cserébe igaz baráti szeretetet adtatok nekünk.

Ezen érzéstől áthatva remélem, hogy a II/66 címet, amely már amúgy is zárójelbe került a III 65 új címetek mellé, hamarosan elhagyjátok s véglegesen ezredünkbe olvadva ti is büszke Ludwig bakák lesztek.

A mi otthonunk immár a titek is és mi itt megosztunk veletek mindent becsületesen, testvériesen. Lapunk hasábjain, mely most már a titek is, mondjátok el nekünk, hogy hol, merre jár-tatok „harcba, háboruba, hírvirágot szedni gyöngyös koszoruba?” Egymást kölcsönösen minél tökéletesebben megismerve, összeforrva induljunk majd az utolsó, diadalmas küzdelembe. Így egy szívvel egy lélekkel vivjük meg a végső nagy csatát úgy, hogy Isteneknek teljék benne kedve!

Rudnik, Magierow, Miechowie-Male, Harasymow, Baryszka, Halics, Stanislaw és Arsa hősei meleg szívvel üdvözlik Belgrád, Mrzli Vrh Krn, Tolmein és Monte Tomb hőseit, edes testvéreinket!

Greiner Béla, százados.

Pótzászlóaljunk.

A pótzászlóaljnál nagy a sürgés-forgás: Ujra eleven az élet, majdnem olyan mint a háboru legelején, amikor a mozgósított tömegek népesítették be a kaszárnyák udvarát. Most az Oroszországból hazatérő foglyok elevenítik meg a kaszárnyákat. Naponként átlag százan érkeznek a pótzászlóaljunkhoz, közöttük a háboru legelején fogságba jutott szép száz legények s ezek rengeteg munkát adnak a parancsnokságnak. Glockner kapitány bucsuztatása után nem sokára egy újabb bucsuzáson kell átesnie majd a pótzászlóaljnak. Mert, úgy halljuk — hogy Polnisch kapitány e napokban szintén visszatér a tábori ezredhez, ahol a legmelegebb szeretettel várják. —

Legutóbb dr. Filipovics Lajos főorvos, zászlóalj orvos-főnök, Löcherer Béla és Bendik Ede géppuskás hadnagyok vonultak be a pótzászlóaljhoz. — A felülvizsgáló bizottság harctéri szolgálatra alkalmatlannak találta Szabó Lajos főhadnagyot, Aros Mihály hadnagyot, Fogarassy József és Balla Ferenc zászlósokat. A pótzászlóalj parancsnoksága zászlóssá nevezte ki Strasser Emil önkéntest (háromszor sebesült) és Sonnenfeld Sámuel hadapródjelöltet (Jamnicánál súlyosan sebesült). Szabadságon van dr. Simon Mózes hadnagy az ügyvédi vizsga letétele céljából 3 óra és Lebovics Sándor hadnagy egészségi szempontból Trenčénteplitzen.



Ahol alapot gyűjtenek a világháborura.

Meghívó. *A világháboru-alap javára folyó évi augusztus hó 15-én Tornán, a Korona-szálló emeleti nagytermében gyermekszin előadással egybekötött*
* KABARÉ ESTÉLYT

rendezünk, melyre kívül címzett urat, b. családját és ismerőseit tisztelettel meghívja a
Rendezőség.

Helyárak stb. Felülfizetéseket a nemes célra tekintettel köszönettel fogad a rendezőség.
(Tornai meghívó.)

Az árdragító sürgönye.

Béke veszélye miatt minden áruvétel megszűntetni

Simon.

(A feladó nevét természetesen nem közölhetjük.)

Zinner György

önkéntes szakaszvezetőt, aki nemrég szökött meg orosz fogságból, felkérjük, közölje címét a lap szerkesztőségével.

KALENDÁRIUM.

ÁPRILIS 15.—MÁJUS 1.

Babonás emberek a véletlenül is logikát keresnek és az összefüggéstelen tényeknek minden lehető oldalról történt összehasonlítása révén különböző megállapításokat szűrnék le. Amikor mi összehasonlítjuk a három évet meghaladó háborúnak immár háromszor ismétlődő megfelelő két heti szakaszait, minden egyéb célzat nélkül csak azért tesszük, hogy ezredünk három éves történetének egy kis darabját mindig magunk előtt lássuk. Maga az összehasonlítás ténye sem nélkülöz minden érdekességet. Ha áttekintjük az április tizenötödiktől május elsejéig terjedő időszakokat, szembeötlő, hogy a három háborús év alatt ez az időköz a pihenés, illetve csendes készülődés ideje, nagyobb elevenesség és mozgalmasság nélkül. Ez részben a husvét engesztelő, békítő hangulatának, főképp azonban a nyári erős mérkőzésekre való előkészületek és elfoglaltságok következménye. 1915-ben a haraszymowi nagy ütközetet csendes állóharcok váltották fel. Ez időbe esik a zászlószenteléssel egybekapcsolt nagy ünnepély. 1916-ban a popowai ütközet után ugyancsak viszonylagos nyugalom állott be, végül 1917-ben a hathetes hó áradással birkozó súlyos és idegölő jamnicai állásharcokat ugyancsak négy hetes rezervával igyekeztek honorálni. Ez évben felette kellemesnek ígérkezik ez az időszak, ugylátszik még kellemesebbnek az előző háromnál.

Kedves székely faluban, derék és jóra való népek között — a pihenésre erősen rászolgált, de üdült és emelkedett lélekkel.



H I R E K. —

— **Az új harmadik zászlóalj.** Az önálló hatvanhatos második zászlóaljból alakult új harmadik zászlóalj mult hó 24-én érkezett meg az olasz frontról a tábori ezredhez. A zászlóalj parancsnoka *Guha* Rudolf alezredes, a Lipótrend, harmadosztályú vaskorona-rend és egyéb harctéren szerzett kitüntetések birtokosa. Az ezred tisztikara teljes létszámban március 26-ikán tisztelgett az új alezredesnél. A harmadik zászlóalj segédtisztje: Gotthard Kornél főhadnagy Századparancsnokok: Gercser Géza, Jobek Arthur, Máczik Jaroslaus és Spieqler Oszkár főhadnagyk és Bene Gyula hadnagy. Főorvosa: dr. Albert Ármin.

Glockner százados bevonulása. Glockner Rudolf százados, a pótzászlóalj volt segédtisztje mult hó 24-én bevonult a tábori ezredhez és átvette az első zászlóalj-parancsnokságát. Glockner századost rövid néhány nap alatt valósággal bálványozásig megszerették, amit erősen előmozdított az a körülmény, hogy már pótzászlóalji működése idején is rendkívüli érzelmi kapcsolatot kötött hozzá a tábori ezred tisztikarát.

Beosztások Mizsák József dr. százados ezredünk jelenlegi állomáshelyén az állomás-tiszti szolgálatot látja el. Mizsák századost, aki a polgári életben közigazgatási ember, tréfásan már el is nevezték csomafalvai főszolgabírónak. Bogdány Sándor főhadnagyot ezredparancsnokságunk a hatodik század parancsnokává, — Leide Erich zászlóst a második zászlóalj segédtisztjévé nevezte ki.

— **Bucsuéstély.** Március 19-én a háromnegyedéven át általunk megszállt román állások elhagyásának alkalmából ezredparancs-

nokságunk bucsuéstélyt rendezett, amelyen *Chovin* ezredes dandárparancsnok is megjelent. Az estélyt a Ludwig Baka kabaré jól sikerült előadása vezette be. Vacsora alatt Möller alezredes a népszerű dandárparancsnokra mondotta az első felköszöntőt, amelyre Chovin ezredes dicsérettől áradozó szavakban válaszolt. A dicséret a Ludwig bakáknak és kitűnő parancsnokának szólt, akiknek a dandár kötelességéből történt távozása mély sajnálattal töltötte el a derék dandárparancsnok szívét.

— **Áthelyezések:** Rubinstein Jechiel és Vass István hadnagyot a 134-ik gyalogezredhez, dr. Katscher Róbert és Pertzián István hadnagyot a székelyudvarhelyi hazatérő fogolyzászlóaljhoz helyezték át, előbbit élelmezési tiszt minőségben.

— **Betegesen eltávozott** Samudowsky Mihály zászlós.

Szadadságon van Sino Zoltán és Hamrák Ferenc hadnagy, Fischer Ferenc és Zsigmond Árpád zászlós.

Kinevezés. Ő felsége népfelkelő hadnaggyá nevezte ki Kovács György zászlóst. Az új hadnagy a 8-ik századnál teljesít szolgálatot. Ezredparancsnokságunk tisztihelyettesé léptette elő Tóth Imre törzsrörmestert, a gyalogsági ágyus osztag vitézségével kitűnt parancsnokát.

Szobrok az ezredmuzeumnak Az utóbbi időben lázas buzgalommal dolgoznak ezredünk művészei és mesterei, hogy háborús történelmünk kiemelkedő mozzanatait és jelentősebb szereplőit írásban, képen és szobrokban megörökítsék. E célból Paulovich Béla hadnagy, szobrász (Delejownál súlyosan megsebesült) e napokban az ezredparancsnokság székhelyére érkezik, hogy vázlatait Möller alezredes személyes utmutatása alapján az ezredmuzeum számára elkészítse.

Özvegy- és árva alapunkra időközben befolyt adományokat legközelebbi számunkban nyújtazzuk.

Hiteles adat a cseh-brigád aljas és kegyetlen viselkedéséről.

Weisz Aladar egészségügyi zászlós, aki e napokban szökött meg husz havi orosz fogságból — abban a jelentésében, amelyet szökésének körülményeiről a pótzászlóaljparancsnoksághoz intézett, a következőket mondja:

„Kiew mellett Fatosin faluban találkoztunk a visszavonulóban levő cseh brigáddal. Ezek elfogtak engemet Mészáros János 32. gy. ezredbeli, Schreiber József 71. gy. ezredbeli, — Ilustyava István 72. gy. ezredbeli és még egy gyalogossal együtt, akinek nevére azonban már nem emlékszem. Néhány cseh katona kísért bennünket egy szántásra, ahol agyon akartak minket löni. Csak az gátolta meg őket szándékukban, hogy az ott levő néhány ház körül asszonyok járkáltak. Ezt ők maguk mondták. Mindent elszedtek tőlünk, tőlem 160 rubelt és visszavezettek bennünket Kiewbe. Utközben többször emlegették, hogy hálásak lehetünk nekik, mert eddig még minden német és magyar katonát agyonlőttek, akivel találkoztak.“

— **Planka Majdák** †. Teljes két évig ringattuk magunkat abban a kellemes hitben, hogy Planka hadnagy a jazlowieci csatában csak eltűnt, de nem veszett el és ha eljön egyszer a hazatérés ideje, újra közibénk jön a derék fiú, akit a jazlowieci állásokban annyira megszerettek. Megindult a nagy visszavándorlás, de ő már nem jön vissza többé soha. Stubnya főhadnagy megszökött az orosz fogságból s ő adta tudtul a kiábrándító fájdalmas hírt. Planka hadnagy a jazlowieci csatában elesett. Hősként viselkedett, Stubnya főhadnagy megbesülése után, ő vezette rohamra a századot. Rajtunk kívül fiatal özvegye gyászolja, akivel csak néhány napot tölthetett együtt. Feljegyezzük a te nevedet is Planka hadnagy ama nevek közé, amelyeket bajtársi imádattal és engesztelő emlékezéssel vesszük ajkunkra.

— **Rezervában** A felejthetetlen bryni rezerva élet után, amely az első boldog rezervának volt nevezhető a hatvanötösök történetében, ismét tartalékba kerülünk a stanislai és az arszai történelmi emlékü csatákkal súlyosbbitott kilenc hónapi állás-szolgálat után. Ha ezt a kellemes tavaszi időszakot valamelyik lompos galíciai faluban kellett volna eltöltenünk, akkor is jól éreznők magunkat, felesleges tehát megjegyeznünk, hogy jelenlegi állomáshelyünkön a Gyergyószentmiklós melletti Csomafalva községben mennyire kellemesen töltjük az egyelőre még

bizonytalan tartamu rezervaságot. A falu derék székely népe lelkes örömmel fogadott és igazi magyar vendégszeretettel lát el bennünket, ami a mostani nehéz élelmezési viszonyok között valószínűleg felbecsülhetetlen szolgálatot jelent.

Husvét A rezerva békés csendjében ülte meg ezredünk a feltámadás szent ünnepét. Bocskor Ferenc csomafalvai róm. kath. plébános meghívása folytán a feltámadási szertartáson ezredparancsnokságunk, a teljes létszámú tisztikar és egy diszszázad jelent meg Diez főhadnagy vezetése alatt. A szertartást Bocskor Ferenc plébános végezte Springer József róm. kath. táborigaznokság segédletével és az ezredzenekar közreműködésével. A szertartás alatt a kivonult diszszázad többször disztűzet adott. Csomafalva apraja-nagyja eljött az ünnepséghez, amely a község fennállása óta soha még ily diszes és lélekemelő nem volt. — Husvét mindkét napján az egyes hitfelekezetek külön-külön tartottak istentiszteletet. A falu vendégszerető népe husvét első napján reggelén ropogós fehér kaláccsal és tojással kedveskedett katonalakóinak, amit aztán bakáink azzal haláltak meg, hogy alaposan megöntözték a szép számban levő csinos falusi lányokat.

Gyász. Mogyoróssy István gávai lakos alábbi gyászjelentést küldötte be hozzánk:

„E sorokban tudatjuk Isten-

ben boldogult hős fiunk elhunytát. Mogyoróssy Imre 65. gy. e. egyéves önkéntes káplár életének 21-ik évében a fronton szerzett betegsége következtében hősi halált halt.

A román frontról négy napi utazás után március 9-én szülőfalujába érve március 12-ikén átadta hazavágyó lelkét Teremtőjének.“

Találjanak vigaszt elhunyt bajtársunk gyászbaborult hozzátartozói!

— **A kantine adománya.** László Árpád főhadnagy az ezred markotányos üzletének vezetője, az üzlet jövedelméből másodízben ismét 10000 koronát fizetett be az árva-alap pénztárába. A kantine tehát egyéb célszerű és hasznos szolgálatai mellett egyúttal az árva-alapnak egyik legfőbb jövedelmi forrása.

— **József főherceg köszönete.** József főherceg vezérezredes arcvonalparancsnoki minőségben múlt év október elején háromnapos látogatást tett a hatvanötösöknél. A látogatásról írott riportot az ezen alkalommal készített fényképfelvételek kíséretében lapunk szerkesztősége József főhercegnek megküldötte, aki meleg hangon levélben mondott köszönetet figyelmességünkért. Itt említjük meg egyúttal, hogy Ófensége azokat a fényképfelvételeket, amiket látogatása alkalmával tisztjeinkről és bakáinkról készített, sajátkezű aláírásával ellátva az illetőknek megküldte.

— **Baleset.** A frontkabaré husvételi előadásán könnyen végzetessé válható baleset történt. Az öltözében ugyanis egy hatalmas mosdótálat állítottak fel a közreműködő tagok számára. A nagy mosdótálra és a benne levő sok vízre azért volt szükség, mert a művészek nagyon sokszor átmaszkirozták magukat. Egy pionér-diszletmester véletlenül belelépett a mosdótálba, mely felborult és az egész víz a színpadon lévő egyetlen kis lyukba, a sugólyukba folyt, ahol össze huzódva gubbasztott Klein József őrmester, a sugó, aki a baleset következtében egy műsoron kívüli fürdőt volt kénytelen venni s az előadást nedvesen átsugni. A baleset azért válhatott volna végzetessé, mert kis hiba, hogy az ár a sugót el nem sodorta s akkor alighanem el kellett volna halasztani az előadást, lévén a sugó a társulat nélkülözhetetlen tagja, minek következtében bizonytalan időre fel is mentették a beléptidij megfizetésétől.

— **Hangverseny** (Saját tudósítónktól) Herman Mili hegedűművésznő, aki legutóbb Hollandiában oly nagy sikereket aratott, múlt hó 23-ikán este a munkácsi „Csillag” nagytermében nagyszabású hangversenyt rendezett ezredünk árva-alapja javára. A pótzászlóalj tisztikara s a nagyszámú polgári hallgatóság zsufozásig megtöltötte a termet és elragadtatva gyönyörködött a művésznőnek hazai sajtójának által gyakran méltatott mesteri játékában. A hangverseny jövedelméből 225 korona jutott alapunknak. Mellékesen jegyezzük meg, hogy a hegedűművésznő Reich Emil főhadnagy bajtársunk menyasszonya.

— **Tea-délután Munkácson.** A munkácsi Izr. Nőegylet jótékony célú tea-délutánt rendezett, a melynek jövedelméből dr. Tárczy Károly főgimn. tanár és lapszerkesztő 500 koronát küldött be hozzánk alapunk javára. Hálás köszönetünk érte!

— **Husvételi segély.** Ezredparancsnokságunk a husvétli ünnepek alkalmából három csoportban összesen 6980 koronát utalt ki árva alapunkból. A segély összege 30—200 K-ig váltakozott,

A szabadságotól.

Bizonyára kevés olyan ezred van, mely olyan szívesen és nagyszámban szabadságot adja tisztjeit és legénységét, mint a 65. ezred. A tiszték 4—5 hónap után, a legénységi állománybeliek pedig 5—6 hónap után mennek szabadságra. Az ezred eme figyelmes előzékenysége magától értetődően a szabadságot is hasonlóan loyális ellenszolgálatra készíteti, amely abban áll, hogy mint otthon, mint utközben tisztességesen viselkedjenek és szabadságuk letelte után pontosan visszavonuljanak. Amidőn ezredparancsnokunk betegségéből felgyógyulva február elején a tábori ezredhez bevonult, csodálkozva és bizonyos kellemetlen érzéssel hallotta, hogy sokan a magától értetődő kötelességeknek sem tesznek eleget, elkésve vonulnak be és ezáltal határozottan megkárosítják a szabadságot váró többi bajtársakat, mert ezeknek várniuk kell, amíg ők visszajönnek, az előjárók pedig bizalmatlannak lesznek és kevesebbet terjesztenek be szabadságotra. Az ezredparancsnokságnak természetesen sikerült ennek az anomáliának gyökeresen véget vetni, azonban a szabadságotól ezáltal mégis egy kis akadály állott be, amit nem igen felejtenek a károsultak, elkésve bevonuló bajtársaiknak, akik emellett még szigorú büntetést kaptak s egyszerűs mindenkorra elzárták őket a szabadságtól.

Az elkésztett bevonulásoknál nagy mértékben hibásak a hozzátartozók is, akik övéiket rábeszéli és visszatartják, amely tetteikkel nem igen mutatkoznak valami hálásaknak az ezreddel szemben, amely övéiket el látja és gondozza s nem is viselkedtek magyarosan. Emellett még övéik érdekeit sértették legjobban, mert az előjárók — nem türve az ezred jó hírnevének ilyen veszélyeztetését — a késve bevonulókkal nem igen tanúsítanak, de nem is szabad tanúsítaniok tulságos nagy jóindulatot. Az ezred elvárja, hogy a hozzátartozók tudatára ébred-

nek a hozzátartozóik és a jóindulattal eltelt ezrediránti kötelességeiknek. Az ezred becsületének fenntartása mindenkinek kötelessége, akinek az ezredben hozzátartozói vannak.

Egy másik sérelmes jelenség az a sok szerénytelen kérelem, amit részben a hozzátartozók terjesztenek elő hamis adatok alapján rendkívüli-, részben pedig a bakák abnormis hosszú szabadság iránt. Ha ezeknek az adatoknak hitelt adna az ember, kénytelen volna azt hinni, hogy a Ludwig bakák hazájában mindenütt ragályos betegség terjed és hogy odahaza mindenki halálos betegen fekszik. Az ilyen esetek ugyancsak bizalmatlanná teszik az előjárókat és ezt a bizalmatlanságot azok szenvedik meg, akiknek jogosult ugyan a rendkívüli szabadság iránti kérelme, de nem hisznek már nekik s ilyen körülmények között csak azok kapnak szabadságot, akiknek viszonyait az alantas parancsnok személyesen ismeri és kérésének jogosultságáról meg van győződve. A kicsalt szabadság becsúszás dolog, mérénylet a bajtársak ellen, mert késlelteti a többiek szabadságotát, amennyiben egy bizonyos százalékon felül többet szabadságotolni nem lehet. Egyébként a bajtársak akadályozzák meg az ilyen csalafintaságokat, akik ismerik a kérvényező viszonyait, mielőtt még az előjárók állást foglalnának ez ügyben, de szóvaljanak fel mindenkor a legerélyesebben, ha látják hogy a csalás sikerrel járt. Nem elég csupán a mellet verni, hogy én Ludwig baka vagyok! Ehhez képest kell viselkedni is — becsületesen minden tekintetben!

Szerezzünk örömet hozzátartozóinknak, küldjük el a „Ludwig-baká”-t a hatvanötösök tábori életének hű és szórakoztató krónikását.



§ **Félreértés.** Tudja Géza és Morvay Zoltán főhadnagyok nemrég Budapesten állomásoztak századjaikkal. Történt egyszer, hogy Morvay főhadnagynak sürgős családi ügyben váratlanul el kellett utaznia, de mint mindig a legpecchesebb időben, épen az elutazás napjára inspicirungot jeleztek. Az elutazást elhalasztani nem lehetett, az inspicirungról pedig a századparancsnok ugyancsak nem maradhat el, úgy oldották meg tehát a súlyos problémát, hogy Tudja főhadnagy beugrott századparancsnoknak Morvay helyett az inspicirung idejére. A generális urról tudták, hogy a bakáktól megszokta kérdezni előjáróik nevét. Nehogy tehát valamelyik baka elszólja magát és a csalafintaság kitudódjék, az inspicirungot megelőző nap egész délutánján gyakoroltatták a bakákkal, hogy ha megkérdezné a generális ur ki a te századparancsnokod, katonásan azt felelje „Morvay főhadnagy ur!”

Eljött az inspicirung ideje, megérkezett a generális ur is és a Morvay főhadnagy századára nemsokára rákerült a sor. A generális többek között megkérdezi aztán egy bakától

— Hogy hívják a századparancsnokodat?

A baka maga előtt látva Tudja főhadnagyot, zavarba jött, elfelejtette az előző napi figyelmeztetést és katonásan kivágta:

— Főhadnagy ur Tudja!

Tudja főhadnagy elsápadt és már hallotta is képzeletben, a mint a generális ur alaposan leckézteti.

De a generális hirtelen sarkon fordult, tovább ment és mérgesen visszazólt a bakának:

— Tudja a fene! (P. E. százados.)

§ **A málhás állatok.** Valamelyik garnizonban málhás állatokat használtak teherszállításra. Egy időben az állatok legnagyobb része hasas lett, aminek következtében azok nem tudták a szolgálatot ellátni. Az ezredparancsnokság tehát szigorú parancsot adott ki, hogy a jövőben ilyen dolgok elő ne forduljanak a tisztek kötelesek ügyelni, hogy az állatok mindenkor szolgálatképes állapotban legyenek.

Nemsokára azonban az egyik századnál ismét megesett, hogy a málhás állat szolgálatképtelen lett.

Aznap este a napiparancsban a következő cikk jelent meg

„Ismét előfordult, hogy az első századnál egy málhás állat hasas lett. Utóljára jegyzem meg, hogy ha ilyen eset a jövőben csak egyszer is megismétlődne, azt, aki ebben hibás, személyes felelősségre fogom vonni.“

§ **Azok a névelők.** Azt mondja az egyik tiszt a másiknak

Hát már menne valahogy a német nyelv, de ezekkel a fene névelőkkel sehogy sem tudok tisztába jönni. Lehetetlen ezt megtanulni. Mindig összezavarom őket. Dehát hogy is jegyezhetné meg magának az ember, amikor ilyenek vannak, hogy *deregent* az kormányos, *dirigent*, az karmester, *dasregent*, az reg; hogy esik az eső.

LUDWIG BAKA ÉS FRONTKABADÉ

Ezredünk frontkabarétársulata ismét három igen jól sikerült előadást rendezett. Az első március 19-én a sacca-völgyi állandó színházban nagyjából a régi műsorról. Ez az előadás egyjuttal bucsut is jelentett az ezred állandó színházától, amelyet zsu-folásig megtöltöttek a felsőbb parancsnokságoktól meghívott vendégek és a hatvanötösök. A társulat régi bevált erői Salamon, Babka, Guggenberger és Szentpétery tudásuk legjavát adták. A hallgatóság bőséges tapsokkal fizetett az előadóknak.

Husvét első napján a csomafalvai állami iskolában játszott a társulat teljesen új műsorról átalános és zajos sikerrel.

Salamon ez alkalomra írott konferánssza és kupléja állandó derűtségben tartotta a nézőket, akik között szép számban voltak csomafalvai csinos hölgyek és derék polgárok

Összevágó előadásban került színre Kőváry Gyula „Kérvény” című kacagtató tréfája és a „Cipőüzletben” című bohózat.

Salamon, Babka és Guggenberger kiforrott és jól átgondolt játékát szünni nem akaró derűség kísérte.

Nem kisebb hatást ért el Babka tréfás kupléival és Guggenberger kellemes énekével.

A nagyszerű tánc-triót megújráztatta a közönség.

Husvét másodnapjának sikere sem maradt az előzők mögött.

Minden előadás átlag 500 koronát juttatott az árva-alapnak.

A társulat méltán megérdemelte az ezredparancsnoki köszönetet, amelyet ambiciózus munkájáért kapott

HENRY BARBUSSE: Tűz (Le Feu)

című Goncourt-díjat nyert **béke regénye**. Fordította LENDVAY ISTVÁN. **Ára 10 korona** Kapható „A NAP” könyvosztályában Budapest, VI., Teréz-körút 5. zs.

KÉT APRÓSÁG.

A harctéri szobrok.

A negyedik század egykori parancsnoka: *Katscher* kománk parancsot kapott, hogy készítsen futó figurákat fából és a század emberei azokon gyakorolják magukat a lövésben.

Egy szép napon a zászlóalj parancsnoka Greiner kapitány kilátogatott a gyakorlótérre s rögtön szemébe ötlöttek a furcsa, hatalmas figurák, amikbe a bakák belövöldözgöttek

— Nem a *Katscher* hadnagy uré ezek a figurák? kérdezte a szolgálatvezető őrmestertől.

— De igenis kapitány ur — a negyedik századé.

— Mindjárt gondoltam, mert nagyon hasonlítanak *Katscher* hadnagy urra.

— Ugyis akartuk — kapitány urnak jelentem alázattal, mert hallottuk, hogy elmegy tőlünk a hadnagy ur az öreg arbajtosokhoz mi meg nagyon szerettük a hadnagy urat, hát legalább megcsináltuk magunknak ezekben a forlaufende figurákban, hogy legalább mindig láthatjuk.

Mialatt beszélt a bakak nagy-szerű találatokkal hasitgatták keresztül a szerető gonddal készült szobrokat.

A parancsot megbabonázni nem lehet!

Bizonyára ismerik a Weisz hadnagyot. A rossz bakáktól került hozzánk. Egyébként Gólem a rendes neve. Magas, kövér fiu, a szemüvegével együtt száznegyvenhét és fél kilót nyom. A szemüvege tudniillik legalább szintén két kiló. A rossz nyelvek azt suttogják, hogy autoreflektort hord az orrán. Legutóbb a rohamzászlóaljnál tartott nagyszerűen bevált fogyókurát. Ma már csak száznegyvenhét kiló

N. nrég egy negyvennégyes jó barátommal találkoztam utazás alatt. Barátom első kérdése az volt ismerem-e a Gólemet és hogy smirglizi-e még mindig a Gólem a drótakadályokat

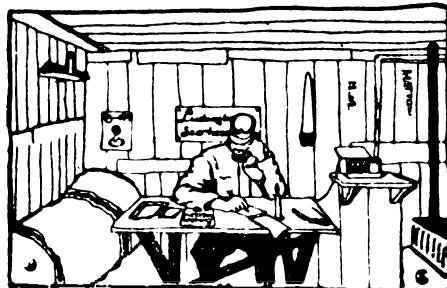
Megmagyarázta azután, hogy Weisz hadnagy önkéntes káplár volt még, amikor egy nagyon szépen kitüntetett főhadnagy századához osztották be rajparancsnoknak. Gólem rettenetesen félt a szörnyen kitüntetett főhadnagytól és minden parancsát vakon teljesítette. Nem is volt soha semmi hiba a volhyniai jól kiépített állásban.

Egyszer azonban mégis baj történt. A főhadnagy azt kifogásolta, hogy a drótakadály nagyon rozsdás.

Reggelre ne lássam ezeket a rozsdás drótokat! mondotta a főhadnagy vészteljes tekintettel.

Másnap, amikor az éjszaka sötét függőnye felgördült és a bakák kíváncsian kitekintgettek a lőréséken, ott látták a Gólemet — aki az egész éjszaka szorgalmasan smirglizte a drótokat.

Komoróczy.



SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Cs. és kir. Táborigazgatóság 618.

N. M. hdgy Sajnáljuk, hogy későn érkezett s aktualitását elvesztette. Egyébként írásait nagyon szívesen látjuk. — **Hold. Budapest** A dolgot csak úgy oldhattuk meg, hogy lapunkban felhívást tettünk közé. Reméljük jelentkezni fog. — **Rétköz.** Köszönettel fogadtuk. — **B. F. Taktaköz.** Miért akarja mindenáron megütni a főnyereményt? Hát bántotta az magát? — **Hosz-szuhaju veszedelem.** Címe: Bély (Zemplén m.) A sárospataki jogakadémián. **G. T. Ujhely.** A custozzai ütközet, amelyben a Ludwig bakák nagyon kitüntették magukat, 1866. június 24-én folyt le. Az évfordulón megemléke-

zünk róla. — **Kis szeles.** Bizony úgy van! A legjobb idegeknek is megárt a *sokk*. — **T. K. Munkács.** A „Pester Lloyd” annak idején a következőket írta: „A Ludwig Baka, a cs. és kir. 65. gy e. tábori ujságja, amely már annyi sok ütközetben mint egyike a legjobb csapattestünknek mutatkozott, jubileumi számmal ünnepli egy éves fennállását. A lövészárk szükségletéből teremték a tábori ujságok, amelyek hű tükrét adják a frontéletnek s hireikkel, anekdotáikkal, elbeszéléseikkel és nem utolsósorban fényképfelvételeikkel fentartják és emelik a jó kedélyt az állásharcokban. A harcoló vonal életjelt ad ezekben a mögöttes országrészeknek és történeti okmányokat az utókor történetíróinak. A Ludwig Baka egyike a legjobban szerkesztett, legértékesebb, legérdekesebb és legértelmesebb tábori ujságoknak. Az ünnepi szám az ezred összes barátainak tollából hoz cikket és ezek között a katonai és irodalmi körökben jól ismert neveket találunk.” **Fogadás.**

Teljesen igaza van! Piros ász, zöld ász, makk ász, tök ász és hangász!

D. I. Kemece Kíváncsiságot igyekezni fogunk rövidesen kielégíteni. **Chloris.** 1. Kíváncságra megküldjük az igazi „Sulyos harcok”-at is. 2. Ezidőszent a főszerkesztőnk. 3. Dehogy fényűzés! Próbálnának maguk egyszerü hőkőpenyben járni. 4. A eredmény teljesen maguktól függ. 5. Kálmán.

Isten büntetése: Verse egész jó volna. De ennyire még az ellen-séget sem szabad ócsárolni egy becsületes ellenfélnek. A másik hibája, hogy rettenetesen hosszú — **dr. H. G.** Sajnáljuk, hogy lapja későn érkezett. A 6-ik századnál van és szabadságolási ügye folyamatban van. — **Lona.** Ha későn bár de viszont kívánjuk. Tekintse elélegnek a jövő esztendőre. (Több levélről a jövő számban).



Postatakarékpénztári cheque és clearing számla: 15053. szám.



A CS. ÉS KIR. 65. GY. EZR. ÖZVEGY ÉS ADVA ALAPJADA



LUDWIG BAKA A VILÁGHÁBORUBAN A CS. ÉS KIR. 65. GY. EZR. EMLÉK ALBUMA TÖBB SZÁZ FÉNYKÉPPEL ÉS CSATAKÉPPEL

Megjelenik külön magyar és német nyelven. Diszes és egyszerű kiadásban. Diszkiadás 60 korona, egyszerű kiadás 40 korona. Megrendelések és befizetések a cs. és kir. 65. gyalogezred parancsnokságához intézendők: Cs. és kir. tábori posta 618.